

ROBERT DEREWENDA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

ORCID: 0000-0003-1096-5052

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA KS. FRANCISZKA BLACHNICKIEGO W LATACH 1965–1981

Działalność wydawnicza ks. Franciszka Blachnickiego w latach 1965–1981 była związana z utworzonym przez niego w latach sześćdziesiątych oazowym Ruchem Światło-Życie (w latach 1969–1976 pod nazwą Ruch Żywego Kościoła)¹. Szeroką działalność, jaką rozwinął w tym okresie, udało mu się podjąć dzięki zaangażowaniu i odwadze współpracownic i współpracowników, na których mógł liczyć. On sam jednak był inicjatorem wszystkich działań związanych z procesem wydawniczym i brał za nie pełną odpowiedzialność. Nikt poza ks. Blachnickim nie znał również wszystkich kontaktów osób i miejsc zaangażowanych w proces wydawniczy.

Mimo utworzenia całego podziemnego wydawnictwa oraz wydania wielu tytułów publikacji zwartych i ciągłych ten aspekt jego działalności nigdy nie został całościowo opracowany². W publikacjach poświęconych zagadnieniu drugiego obiegu w omawianym okresie opisano wiele niezależnych wydawnictw powstałych w latach siedemdziesiątych oraz związanych z działalnością wydawniczą środowisk opozycyjnych³. Utworzone przez ks. Blachnickiego bez zgody władz Wydawnictwo Światło-Życie ze swoją szeroką działalnością niewątpliwie wpisuje się w dzieje drugiego obiegu w PRL. Działalność wydawnicza ks. Blachnickiego była stale inwigilowana i zwalczana przez Służbę Bezpieczeństwa.

¹ Ks. Franciszek Blachnicki prowadził działalność wydawniczą już wcześniej, w latach 1956–1960. Wiązała się ona z pracą w referacie katechetycznym diecezji katowickiej oraz z zainicjowanym przez niego ruchem trzeźwościowym Krucjata Wstrzemięźliwości. W tym czasie jednak większość wydawnictw była drukowana po otrzymaniu zezwolenia Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk (zob. R. Derewenda, *Dzieło wiary. Historia Ruchu Światło-Życie w latach 1950–1985*, Kraków 2010, s. 27–48).

² Najwięcej informacji na temat działalności wydawniczej ks. F. Blachnickiego w latach 1965–1981 zob. *ibidem*, s. 248–249, 279, 320–321.

³ *Wbrew partii i cenzurze. Media podziemne w PRL. Studia i artykuły*, red. P. Kardela, P.P. Warot, T. Wolsza, Warszawa 2012; *Drugi obieg w PRL na tle samizdatu w państwach bloku sowieckiego po 1956 roku*, red. P. Gasztold-Seń, N. Jarska, J. Olaszek, Warszawa 2016.

Ruch Światło-Życie bowiem wychowywał swoich uczestników do wolności wewnętrznej i odwagi wyznawania swoich wartości wbrew narzucanym tendencjom. A ks. Blachnicki wprost mówił, że komunizm prowadzi do zniewolenia⁴. W latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. ruch oazowy stał się najliczniejszym środowiskiem wychowania do dojrzałej wiary, całkowicie niezależnym od władz komunistycznych. Odznaczał się ogromną dynamiką rozwoju, gromadząc na samych tylko rekolekcjach wakacyjnych wiele tysięcy uczestników. W 1974 r. w rekolekcjach oazowych wzięło udział ponad 9 tys. osób, w 1978 r. – 30 tys., a w 1981 r. – 45 tys.⁵

DZIAŁANIA WYDAWNICZE ZWIĄZANE Z FORMACJĄ LITURGICZNĄ I POWSTAJĄCYM RUCHEM OAZOWYM

Ruch Światło-Życie tworzył środowisko, w którym głównie dzieci i młodzież kształtowały swój charakter i wiarę chrześcijańską. Z czasem ruch oazowy objął wszystkie stany i grupy wiekowe. Już w latach 1954–1960 ks. Blachnicki wypracował metodę piętnastodniowych rekolekcji zamkniętych, które nazwał Oazą Dzieci Bożych. Uczestnikami rekolekcji byli ministranci. Przerwaną przez władze komunistyczne w 1960 r. akcję rekolekcyjną ks. Blachnicki wznowił w 1963 r. Tę samą metodę rekolekcji przeżyciowych dostosował do grup młodzieży żeńskiej, związanej ze scholą parafialną (tzw. Oaza Niepokalana)⁶. W 1967 r. piętnastodniowe rekolekcje ks. Blachnicki zaproponował młodzieży męskiej (Oaza Nowego Życia), głównie ministrantom, którzy przygotowywali się do liturgicznej posługi lektora⁷. W 1969 r. podjął na nowo Oazy Dzieci Bożych dla klas III–VIII szkół podstawowych⁸.

Od 1969 r. wprowadził również pracę formacyjną w ciągu roku w małej grupie (ok. ośmiu osób) pod kierunkiem animatora lub animatorki (starszy, doświadczony oazowicz). Podczas cotygodniowych spotkań modlono się, czytano Pismo Święte, rozmawiano na wyznaczony temat i podejmowano konkretne zadania (zależne od wieku i stopnia oazy)⁹.

Ksiądz Franciszek Blachnicki zorganizował także rekolekcje oazowe dla księży, kleryków, studentów, młodzieży pracującej, sióstr zakonnych i nauczycieli (oazy wychowawczyń), a nawet dla organistów i kościelnych¹⁰. W 1973 r. metodę oazy zaproponował rodzinom (rodzicom z dziećmi)¹¹.

Formację dzieci i młodzieży w ruchu oparł na liturgii, wychowując do niej i przez nią. Oazy Dzieci Bożych i Oazy Nowego Życia były istotnym elementem w przygotowaniu do posługi liturgicznej poszczególnych stopni ministranckich¹².

⁴ F. Blachnicki, *Ewangelia wyzwolenia*, Krościenko 2001, s. 45–54.

⁵ Wykres IX. Uczestnicy rekolekcji oazowych w latach 1969–1985 [w:] R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, b.p.

⁶ *Idem*, *Dzieło wiary...*, s. 59.

⁷ *Ibidem*, s. 61.

⁸ *Ibidem*, s. 100.

⁹ *Ibidem*, s. 101.

¹⁰ *Ibidem*, s. 101, 104–105, 110, 117.

¹¹ *Ibidem*, s. 123–124.

¹² T. Przybyła, *Formacja ministrantów w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego*, Kraków 2017, s. 246–258.

Od 1967 r. twórca oazy pełnił funkcję Krajowego Duszpasterza Służby Liturgicznej¹³. Wypracowany przez niego nowatorski, dziesięcioletni program formacji liturgicznej i wychowania w oazach wymagał ogromnej ilości pomocy formacyjnych. Mimo trudności z uzyskaniem papieru, maszyn do pisania i pomnażania tekstów, istnienia cenzury (Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, GUKPPiW) ks. Błachnicki zorganizował ich wydawanie. Pierwsze doświadczenia w tym zakresie zdobył już w latach 1956–1960, gdy prowadził ruch trzeźwościowy – Krucjatę Wstrzemięźliwości. Publikował wtedy wiele pomocy duszpasterskich: biuletyny, broszury, ulotki, plakaty, a nawet emblematy dla kierowców. Centrala Krucjaty redagowała i wydawała również dwutygodnik „Niepokalana Zwycięza” (formalnie jako dodatek do „Gościa Niedzielnego”)¹⁴. Problemy z uzyskaniem zgody na wydawnictwa, nieustanne zakazy i kontrole, a wreszcie likwidacja centrali Krucjaty w sierpniu 1960 r. nauczyły ks. Błachnickiego, że w PRL nie da się rozwijać działalności duszpasterskiej zgodnie z prawem narzuconym przez komunistów. Podejmując zatem w latach sześćdziesiątych kolejne przedsięwzięcia duszpasterskie, ks. Błachnicki nie rejestrował już działalności wydawniczej i nie występował do GUKPPiW o zgodę na wydawanie zredagowanych materiałów. Początkowo pomnażanie tekstów odbywało się poprzez wielokrotne przepisywanie ich na maszynie z wykorzystaniem maksymalnej liczby kalek, umożliwiających uzyskanie kilku kopii jednocześnie (okładki powielano metodą fotograficzną¹⁵). Pracę wykonywały panie z Zespołu Niepokalanej, które wspierały działalność ks. Błachnickiego od czasów Krucjaty Wstrzemięźliwości¹⁶. W ten sposób w 1966 r. ukazały się pierwsze numery „Biuletynu Odnowy Liturgii”¹⁷. Od 1965 r. wydawał on również „Teczki pomocy dla duszpasterstwa ministrantów”¹⁸. W rzeczywistości były to całościowe opracowania określonego tematu. Teczkę, na którą składało się wiele części (artykułów), łatwiej było powielić. W każdej chwili można było poprawić i uaktualnić jej część czy też przygotować różne warianty tej samej teczki. Taka forma opracowania była również wygodniejsza w korzystaniu. Teczki sprawdziły się już w okresie działalności Krucjaty Wstrzemięźliwości¹⁹.

¹³ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 69.

¹⁴ *Ibidem*, s. 34–46.

¹⁵ R. Derewenda, *Kryptonim „Instytut”*, „TeKa Komisji Historycznej. Oddział PAN w Lublinie” 2010, t. 7, s. 267.

¹⁶ D. Seweryn, *Nasze korzenie*, Kraków 2019, s. 95–117.

¹⁷ R. Derewenda, *Kryptonim „Instytut”...*, s. 262. Pierwszy numer „Biuletynu Odnowy Liturgii” w całości składał się z odbitek fotograficznych (T. Przybyła, *Formacja ministrantów...*, s. 89). Najstarsze numery wydawane od 1967 r. w: Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie (dalej: AGRŚŻ), Zespół Krajowe Duszpasterstwo Służby Liturgicznej (dalej: Z. KDSL), 400/1, T. Biuletyn Odnowy Liturgii, k. 1–154.

¹⁸ AGRŚŻ, Z. KDSL, Teczki pomocy dla duszpasterstwa ministrantów nr 1 (1965)–16 (1975), 2000/1–2000/16.

¹⁹ Zob. np. AGRŚŻ, Z. Krucjata Wstrzemięźliwości (dalej: Z. KW), 16/2, W Służbie Niepokalanej Królowej Polski. Teczka pomocy dla żywego Różańca Dzieci Niepokalanej Królowej Polski [b.d.w]; *ibidem*, 1210/2, Teczka pomocy dla zespołów apostołstwa wstrzemięźliwości w seminariach duchownych nr 1 [b.d.w]; *ibidem*, 0300/1, Teczka Duszpasterska Krucjaty Trzeźwości wydana z okazji Zjazdu a Katowicach w dn. 8.04.1958; *ibidem*, 0301/1, Teczka Duszpasterska Krucjaty Wstrzemięźliwości, wyd. 1 [1958]; *ibidem*, 0302/1, Teczka Duszpasterska Krucjaty Wstrzemięźliwości, wyd. 2, wersja A [1959]; *ibidem*, 0302/6, Teczka Duszpasterska Krucjaty Wstrzemięźliwości, wyd. 2, wersja B [1959]; *ibidem*, 0302/8, Teczka Duszpasterska Krucjaty Wstrzemięźliwości, wyd. 2, wersja C [1959]; *ibidem*, 0302/9, Teczka Duszpasterska Krucjaty Wstrzemięźliwości, wyd. 2, wersja D [1959]; *ibidem*, 0303/1, Teczka Referatu Duszpasterskiego Kurii diecezjalnej w Katowicach [1957].

Niekiedy opracowywany w tej formie podręcznik powstawał niemal z dnia na dzień i poszczególne jego części były przygotowywane i powielane na bieżąco, np. *Teczka dla pierwszej oazy rodzin* w 1973 r.²⁰

W takiej zewnętrznej formie maszynopisu rozprowadzono pierwsze podręczniki dla oaz rekolekcyjnych organizowanych w okresie wakacyjnym. Na początku lat siedemdziesiątych najpopularniejsza i wielokrotnie powielana była *Teczka dla oaz wszelkiego typu*²¹. Zawierała ona podstawowe treści dotyczące programu i zasad organizacji oaz rekolekcyjnych. Innym przykładem tego typu opracowania jest *Teczka oazy rekolekcyjnej dla rodzin*. Teczka dzieliła się na części, te z kolei na rozdziały. Każdy rozdział miał własną numerację (np.: TOR A-1: „Wspólnoty rodzinne w Kościele. Program ruchu wspólnoty rodzinnej w ramach Ruchu Żywego Kościoła”) zawierającą informację, skąd tekst pochodzi: TOR (*Teczka oazy rekolekcyjnej dla rodzin*), z której części: A (ogólnej), B (szczegółowej), numer rozdziału w każdej części (oznaczony cyfrą rzymską lub arabską) i wreszcie numer strony w tym rozdziale. W poszczególnych rozdziałach numeracja stron zaczynała się od 1. W ten sposób każdą część teczek dało się przepisywać na maszynie na bieżąco i łatwo dostarczać prowadzącym²².

Niektóre teksty w teczkach dla oaz były wspólne – te, które składały się na część A (ogólną). Część B (szczegółowa) każdej teczek zawierała treści dostosowane do konkretnych grup: młodzież, dorośli, rodziny. Część C (najczęściej notatnik) była również odpowiednio zmodyfikowana dla każdej grupy odbiorców²³.

W formie teczek wydawano początkowo pierwsze pomoce do cotygodniowych spotkań w ciągu roku²⁴. Kiedy na początku lat siedemdziesiątych rozpoczęto proces formacji moderatorów i animatorów, także do rekolekcji dla nich przygotowywano pomoce w takiej formie (np. *Kurs animatorów oazy studenckiej, Wspólnoty Służby Liturgicznej. Teczka pomocy dla moderatorów oraz innych opiekunów grup młodzieżowych*)²⁵.

Formę teczek ks. Blachnicki stosował do końca swojej działalności wydawniczej w kraju (tj. do grudnia 1981 r.)²⁶. Do dziś utrzymała się w Ruchu Światło-Życie tzw. *Teczka*

²⁰ *I tak to się zaczęło. Wspomnienia moderatora ks. Stefana Patryasa*, „Domowy Kościół” 1989, nr 48, s. 2.

²¹ [F. Blachnicki], *Teczka dla oaz wszelkiego typu*, [Krościenko] 1971; *idem, Teczka ogólna dla oaz wszelkiego typu*, wyd. 2, [Krościenko] 1972.

²² Sprawia to dziś problemy z cytowaniem tych materiałów. Podanie bowiem samego numeru strony nie pozwoliłoby jednoznacznie określić miejsca, z którego pochodzi cytat. Stąd albo nadaje się nową numerację ciągłą całemu wydawnictwu, albo zachowuje nietypową – dwuczłonową numerację oryginalną (skrót nazwy teczek: TOR, litera oznaczająca część Teczek, numer strony w ramach części). *Teczka oazy rekolekcyjnej dla rodzin*, red. F. Blachnicki, wyd. 1, [Krościenko] 1974.

²³ [F. Blachnicki], *Podręcznik Oazy Nowego Życia I stopnia dla rodzin. Część A – ogólna, Część B – szczegółowa*, [Krościenko 1980].

²⁴ Zob. np. *Teczka podstawowa do pracy w ciągu roku*, red. F. Blachnicki, wyd. 1, Lublin 1974; *Teczka pierwszego roku pracy porekolekcyjnej*, wyd. 2, [Krościenko] 1974; *Teczka pierwszego roku pracy porekolekcyjnej*, red. F. Blachnicki, wyd. 3, [Krościenko] 1975; *Wspólnoty rodzinne w ramach Ruchu Żywego Kościoła. Teczka pierwszego roku pracy porekolekcyjnej*, wyd. 2, [Krościenko] 1974.

²⁵ *Kurs animatorów oazy studenckiej*. [Teczka dla prowadzącego], [Krościenko 1972]; *Wspólnoty Służby Liturgicznej. Teczka pomocy dla moderatorów oraz innych opiekunów grup młodzieżowych*, [Lublin 1972].

²⁶ *Oaza Rekolekcyjna Animatorów. Teczka dla prowadzących*, wyd. 3, [Krościenko] 1976; *Oaza Rekolekcyjna Animatorów Ewangelizacji. Teczka dla moderatora*, [Krościenko] 1977; *Teczka Kursu Oazy Dla Animatorów*, [Krościenko] 1979; *Oaza Rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie*, [Krościenko] 1981.

Roku²⁷, wydawana co roku przed wakacjami. Zawiera materiały związane z realizacją hasła roku (polecana literatura, tekst i nuty piosenki roku)²⁸, najważniejsze informacje na temat szczególnych wydarzeń w czasie oaz wakacyjnych (np. dzień wspólnoty, przypadający trzynastego dnia rekolekcji, gdy spotykają się wszystkie oazy z danego terenu) i kalendarz liturgiczny oaz.

Z czasem w tytułach teczek z pomocami formacyjnymi zaczęto używać określenia „podręcznik”. W latach 1977–1979 wraz z wprowadzeniem nowego programu w oazach materiały do jego realizacji coraz częściej wydawano w formie zeszytu – każdą część podręcznika (A – ogólna, B – szczegółowa, C – notatnik uczestnika) w osobnym zeszycie²⁹. Ze względów bezpieczeństwa, publikując materiały bez zgody władz państwowych, nie podawano pełnych danych bibliograficznych. Ukrywano miejsce i datę wydania oraz nazwisko autora większości opracowań – ks. Blachnickiego³⁰ (nie chciano narażać na niebezpieczeństwo osób dysponujących materiałami oazowymi). W wydawnictwach nie zamieszczano również informacji o osobach zajmujących się tłumaczeniem, redakcją czy przygotowaniem tekstu do powielenia³¹. Te ostatnie czynności wykonywały głównie panie ze Wspólnoty Niepokalanej, Matki Kościoła³².

WYDAWNICTWO ŚWIATŁO-ŻYCIE

Coraz większe zapotrzebowanie na literaturę w rozwijającym się ruchu oazowym spowodowało, że ks. Franciszek Blachnicki utworzył w 1978 r. Wydawnictwo Światło-Życie³³. Nie wystąpił jednak o zgodę na jego powołanie ani do władz kościelnych, ani państwowych. Tak jak inne inicjatywy związane z ruchem oazowym, wydawnictwo powstało bez rejestracji w urzędach państwowych. Takie działanie było charakterystyczne dla ks. Blachnickiego. Sam mówił, że podejmując jakąś inicjatywę, „nie trzeba się nigdy pytać: Czy wolno? Należy tylko się pytać: Czy trzeba?”. I dodawał: „I nigdy się nie pyta-

²⁷ *Odnova w Duchu Świętym. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1975; *Jedność w Duchu Świętym. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1976; *Światło-Życie. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1977; *Głosić Ewangelię. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1978; *Charyzmat i wierność. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1979; *Ad Christum Redemptorem. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1980; *Jedność i diakonia. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1981.

²⁸ Pierwsze Teczki Roku Oazy Żywego Kościoła (początkowo pod nazwą Teczka Moderatora) zostały przygotowane w 1974 r. (R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 127; AGRŚŻ, Z. RŚŻ, 320/5/3, „Centralna Oaza Matka. Teczka Moderatora”, 1974).

²⁹ [F. Blachnicki], *Podręcznik Oazy Nowego Życia II stopnia*, [Krościenko] 1978.

³⁰ Kwestia autorstwa tekstów ks. Blachnickiego została wyjaśniona w: *Bibliografia prac ks. Franciszka Blachnickiego*, oprac. G. Wilczyńska, Krościenko 2002.

³¹ SB szukała informacji na temat osób zaangażowanych w proces wydawniczy organizowany przez ks. Blachnickiego [Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, Oddział w Krakowie (dalej: IPN Kr), Z. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Nowym Sączu, 037/262, t. 1, Informacja z dn. 27 XI 1978 r., k. 164].

³² Przedtem Zespół Niepokalanej, dziś Instytut Niepokalanej, Matki Kościoła (D. Seweryn, *Nasze korzenie...*, s. 521–522).

³³ W 1978 r. ks. Blachnicki przygotował rodzaj katalogu – planu wydawniczego na rok formacyjny 1978/1979. Podobnie na rok następny. W 1980 r. informacje o nowościach wydawniczych Ruchu ukazywały się w biuletynie „Ruch Światło-Życie”.

liśmy, czy wolno, czy się komuś podoba, czy zakazuje to taki czy inny przepis. Tutaj jest tajemnica owocnego działania”³⁴.

Pracownikami wydawnictwa były panie z Zespołu Niepokalanej. Do głównych zadań, jakie ks. Blachnicki postawił przed wydawnictwem, należały: przygotowywanie, drukowanie i kolportaż materiałów formacyjnych dla Ruchu Światło-Życie i związanych z nim dzieł. W zamierzeniach twórcy wydawnictwo było częścią Diakonii Słowa (jednej z diakonii – komórek Ruchu Światło-Życie) i miało następujące działy: produkcja (redakcja merytoryczna i redakcja techniczna), reprodukcja (miejsca powielania, drukowania – nie własne) i dystrybucja w Diakoniach Słowa (w znaczeniu węższym, jako punkty sprzedaży bezpośredniej)³⁵. Książ Blachnicki starał się związać redakcje poszczególnych działów wydawniczych z centralnymi diakoniami Ruchu Światło-Życie. W 1981 r. ich układ przedstawiał się następująco: w Krościenku – Diakonia Świadectwa i Diakonia Oaz Rekolekcyjnych; w Lublinie – Diakonia Ewangelizacji, Diakonia Deuterokatechumenatu, Diakonia Liturgii oraz Diakonia Formacji Diakonii; w Krakowie – Diakonia Wspólnoty Rodzinnej; w Podkowie Leśnej – Diakonia Modlitwy i Diakonia Wspólnoty Lokalnej. W Zakopanem przygotowywano materiały związane głównie z Centralną Diakonią Jedności oraz wszystkie inne nieprzyporządkowane do poszczególnych działów³⁶.

1. Dom ruchu oazowego w Zakopanem na Pardałowce, w którym zlokalizowano Redakcję Wydawnictw Ruchu Światło-Życie. Źródło: Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie.

³⁴ F. Blachnicki, Świadectwo niepokornego. Wypowiedź autora na Tygodniu Eklezjologicznym KUL, w dn. 25.10.1979, w ramach sesji zatytułowanej „Świadectwo niepokornych”, w: F. Blachnicki, *Prawda – Krzyż – Wyzwolenie. Ku polskiej teologii wyzwolenia*, Carlsberg 1985, s. 11–12.

³⁵ AGRŚŻ, Z. RŚŻ, 53111/1, T.: Wydawnictwo Światło-Życie 1979–1980, k. 5–7.

³⁶ *Ibidem*.

Właśnie w Zakopanem na Pardałówce w domu Ruchu Światło-Życie ks. Blachnicki utworzył siedzibę wydawnictwa³⁷. W czasie wojennym Wydawnictwo Światło-Życie funkcjonowało pod nazwą: Redakcja Wydawnictw Ruchu Światło-Życie. Praca na Pardałówce odbywała się pod kierunkiem Grażyny Wilczyńskiej, która też zajmowała się redakcją merytoryczną, a za redakcją techniczną odpowiadała Zyta Kocur³⁸.

2. Panie z Zespołu Niepokalanej podczas pracy w recepcji V Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie (Jasna Góra, 27 lutego – 2 marca 1981 r.). Od lewej Stanisława Orzeł (odpowiedzialna za Diakonię Wyzwolenia), Grażyna Wilczyńska (pierwsza dyrektor Wydawnictwa Światło-Życie), Dorota Seweryn (odpowiedzialna za finanse Ruchu Światło-Życie). Źródło: Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie, fot. ks. Józef Grygotowicz.

Podręczniki oazowe, wydawane przez ks. Blachnickiego, prezentowały wiele nowych metod duszpasterskich. Chociaż przekazywały podstawowe prawdy wiary i opierały się na Piśmie Świętym i nauczaniu Kościoła, to budziły niepokoje w niektórych kręgach Kościoła i wśród biskupów. Oskarżano ich autora o rzekomy protestantyzm, znajdowano inne zagrożenia, jakie dla Kościoła katolickiego w Polsce miał stwarzać Ruch Światło-Życie. Niepokoje te były podsycane, a nawet prowokowane przez funkcjonariuszy Wydziału VI

³⁷ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 247–248.

³⁸ AGRŚ-Ż, Z. RŚŻ, 53111/1, T.: Wydawnictwo Światło-Życie 1979–1980, k. 5–7.

Departamentu IV Ministerstwa Spraw Wewnętrznych³⁹. Obrony ks. Blachnickiego i oaz na forum Episkopatu Polski podejmowali się najczęściej metropolita krakowski, kard. Karol Wojtyła, i bp Tadeusz Błaszkiewicz, delegat Episkopatu ds. Ruchu Światło-Życie. W listopadzie 1978 r. bp Błaszkiewicz ogłosił decyzję Episkopatu o powołaniu komisji do badania poprawności katolickiej materiałów formacyjnych Ruchu Światło-Życie⁴⁰. Wspomnianą decyzję ks. Blachnicki odebrał jako brak zaufania wobec niego ze strony Episkopatu i oddał się do jego dyspozycji, rezygnując z funkcji Krajowego Duszpasterza Służby Liturgicznej, pozostając tylko moderatorem Ruchu Światło-Życie. Prymas jednak nigdy nie odpowiedział na ten akt ks. Blachnickiego. Można było więc to potraktować jako milczącą zgodę na dalsze działania założyciela Ruchu. Powołanie Komisji niepokoiło ks. Blachnickiego również z tego powodu, że mogła ona sparaliżować działalność wydawniczą Ruchu Światło-Życie. Nowe podręczniki do poszczególnych oaz, pomoce formacyjne do pracy w ciągu roku czy do innych inicjatyw powstawały na bieżąco i często były drukowane na ostatnią chwilę⁴¹.

Ostatecznie w 1980 r. na wniosek ks. Blachnickiego Konferencja Episkopatu Polski podjęła decyzję, że wydawnictwa Ruchu Światło-Życie będą otrzymywały zatwierdzenie (tzw. *nihil obstat*) Kurii Metropolitalnej w Krakowie, bowiem Wydawnictwo Światło-Życie miało swoją siedzibę w Zakopanem, czyli na terenie diecezji krakowskiej⁴².

Kolejnym, szczególnie poważnym problemem w funkcjonowaniu wydawnictwa była organizacja podziemnej sieci drukarni. Reprografię tekstów ks. Blachnicki podzielił na kilka ośrodków. Zmierzał do tego, by każda filia Ruchu Światło-Życie⁴³ miała własny ośrodek reprodukcji, tzw. erkę (od słowa „reprodukcja”)⁴⁴. Ze względów bezpieczeństwa dokładne informacje o lokalizacji „erek” otrzymywali tylko nieliczni zatrudnieni przy powielaniu (bez zgody GUKPPIW) i bezpośrednio stamtąd odbierający materiały⁴⁵. Osoby prowadzące taką działalność narażały się na szczególne szykany ze strony SB. Jednym z tych, którzy zorganizowali „erkę”, był ks. Emil Ojczyk z Otmuchowa pod Opolem⁴⁶.

Najbardziej zakonspirowane miejsce powielania materiałów stanowiła tzw. cela św. Maksymiliana w Centrum Ruchu Światło-Życie w Krościenku⁴⁷. Mieściła się w piwnicy

³⁹ R. Derewenda, *Bezpieka wobec ruchu oazowego (1977–1981)*, „Biuletyn IPN” 2007, nr 4 (75), s. 94; Plan działań dezintegracyjnych Wydziału VI Departamentu IV MSW na lata 1978/[19]79 z dn. 20 grudnia 1977 r. [w:] *Plany pracy departamentu IV MSW na lata 1972–1979*, wstęp P. Tomasik, wybór i opracowanie M. Bieleaszko, A.K. Piekarska, P. Tomasik, C. Wilanowski, Warszawa 2007, s. 316. W punkcie „Przeciwdziałanie rozszerzaniu się wpływów Kościoła na młodzież” pisano: „W stosunku do ruchu oazowego prowadzone będą działania obliczone na kompromitowanie założeń programowych, kierowników obozów i animatorów, stosunków panujących na obozach, a także wywoływanie napięć między kierownictwem »oaz« a poszczególnymi biskupami i wiernymi”.

⁴⁰ Była to Komisja Teologiczna przy Krajowym Duszpasterstwie Służby Liturgicznej. W jej skład wchodził: bp dr Tadeusz Błaszkiewicz, o. prof. dr Augustyn Jankowski OSB, ks. prof. dr Stanisław Nagy oraz ks. dr Wojciech Danielski (R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 279).

⁴¹ *Ibidem*, s. 279.

⁴² Komunikat nr 4/1979–80 dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie z dn. 24 lutego 1980 r., s. 40.

⁴³ Filie stanowiły najwyższy poziom w strukturze terenowej Ruchu Światło-Życie. W 1980 r. istniały cztery filie: krakowska, wrocławska, poznańska i warszawska (R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 186).

⁴⁴ AGRŚŻ, Z. RŚŻ, 53111/1, T.: Wydawnictwo Światło-Życie 1979–1980, k. 5–7.

⁴⁵ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 248.

⁴⁶ *Ibidem*, s. 259.

⁴⁷ Ksiądz Franciszek Blachnicki podobne zakonspirowane miejsce miał już w latach 1957–1960, kiedy był dyrektorem Centrali Krucjaty Wstrzemięźliwości. Pod barakiem – siedzibą Centrali znajdował się bunkier

wykopanej specjalnie w tym celu w skarpie, na której stał dom. O jej istnieniu wiedziały tylko nieliczne panie ze Wspólnoty Niepokalanej, Matki Kościoła. Dzięki zachowaniu tajemnicy, mimo rewizji milicyjnych, nigdy jej nie wykryto⁴⁸.

Z badań, które przeprowadzili eksperci milicyjni po zarekwirowaniu wydawnictw oazowych w 1978 r., wynika, że literaturę drukowano w tym czasie na powielaczach białkowych, offsetowych, a nawet na maszynach kserograficznych⁴⁹.

W czasach Solidarności ks. Franciszek próbował oficjalnie sprowadzić do kraju pozyskane na Zachodzie maszyny drukarskie. Nadesłany sprzęt został jednak zatrzymany na granicy, a procedura zezwolenia na wwiezienie go do kraju utknęła pomiędzy Zjednoczeniem Przemysłu Poligraficznego a Urzędem do spraw Wyznań. Jeden urząd uzależniał wydanie decyzji od drugiego.

Aby zminimalizować ryzyko zarekwirowania wydawanej literatury, ks. Blachnicki zorganizował system jej dystrybucji bez pośrednictwa poczty państwowej. Materiały przekazywano z reguły podczas rejonowych dni wspólnoty, organizowanych dla oazowiczów z kilku wspólnot parafialnych. Rozprowadzaniem zajmowali się sami oazowicze. Byli to najczęściej członkowie tzw. diakonii słowa. W materiały zaopatrywali się podczas spotkań Dni Wspólnoty Diakonii Diecezjalnych (DWDD), dokąd dostarczano je bezpośrednio z Centrali Ruchu Światło-Życie⁵⁰. W drugą stronę, lecz tą samą drogą, z ręki do ręki przekazywano pieniądze za zakupioną literaturę⁵¹. Wysokość nakładu ustalano najczęściej na podstawie liczby uczestników oaz wakacyjnych. Drukowano zwykle na kredyt, spłacając dług po rozprowadzeniu nakładu. Praktyka odbiegała od przyjętych założeń, według których nakład winien być ustalany na podstawie zamówień. Do zamówienia określającego liczbę egzemplarzy danej pozycji miano dołączać odpowiednią kwotę na pokrycie kosztów druku. W ten sposób Wydawnictwo Ruchu Światło-Życie dysponowałoby pieniędzmi na zakup papieru i na opłacenie druku. Na kolejnych spotkaniach DWDD rozliczano wpłaconą kwotę, uwzględniając liczbę egzemplarzy, które udało się przygotować⁵². Aby ceny materiałów formacyjnych pozostawały na przystępnym poziomie, ks. Blachnicki apelował, żeby nie nakładać dodatkowej marży w diakoniach słowa, które sprzedawały literaturę odbiorcom detalicznym. Na pokrycie kosztów prowadzenia diakonii słowa proponował odpowiednie rabaty od ceny detalicznej ustalonej przez Centralną Diakonię Słowa⁵³.

Na początku lat osiemdziesiątych diakonie słowa (w znaczeniu węższym: punkty sprzedaży materiałów) rozpoczęły również rozprowadzanie kaset magnetofonowych

z czasów wojny i to w nim zorganizował nielegalną powielarnię. Tam drukowano egzemplarze bez zezwolenia, tam również ukryto dużą część literatury i dokumentów w czasie, kiedy SB likwidowało Centralę Krucjaty 29 VIII 1960 r. (F. Blachnicki, Seminarium: Krucjata Wyzwolenia Człowieka, Carlsberg 3 maja 1983 r., kasetka magnetofonowa, sygn. 459).

⁴⁸ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 333.

⁴⁹ AIPN Kr, Z. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych, 037/262, t. 1, Informacja z dn. 27 XI 1978 r., k. 164. Brak jednak informacji, skąd pochodziły maszyny i kto dokładnie je pozyskiwał. Ze względów bezpieczeństwa ks. Franciszek Blachnicki nie rozmawiał o takich sprawach ze współpracownikami, a tylko z osobami bezpośrednio zaangażowanymi w proces drukowania.

⁵⁰ Komunikat nr 4/1979–80 dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie z dn. 24 lutego 1980 r., s. 40.

⁵¹ AGRŚZ, Z. RŚŻ, 53111/1, T.: Wydawnictwo Światło-Życie 1979–1980, k. 5–9.

⁵² *Ibidem*, 520/1, T.: Zasady funkcjonowania Diakonii świadectwa, k. 54–55.

⁵³ Komunikat nr 2/1979–80 dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie z dn. 10 listopada 1979 r., s. 2.

3. Stoisko diakonii słowa podczas VI Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie, Jasna Góra 27 lutego – 2 marca 1981 r. Źródło: Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie, fot. ks. Józef Grygotowicz.

z nagraniami. Kasety były przygotowywane przez komórkę Ruchu Światło-Życie, zwaną Diakonią Środków Przekazu⁵⁴.

Materiały niezbędne do przeprowadzenia wakacyjnych oaz rekolekcyjnych co roku opracowywano na uroczystość Zesłania Ducha Świętego. Wówczas w Centrum Ruchu Światło-Życie w Krościenku organizowano trzydniowe Triduum Pentakostalne. Spotkanie zostało nazwane Centralną Oazą Matką. W te dni przedstawiciele poszczególnych diecezji przygotowywali się duchowo do oaz rekolekcyjnych, otrzymywali specjalne błogosławieństwo na czas posługi i pobierali świece – znak jedności oaz rekolekcyjnych. Zaopatrywali się również w Teczke Roku i potrzebną literaturę (podręczniki do prowadzenia oaz, śpiewniki, notatniki dla uczestników itp.).

Kolejnym momentem, podczas którego rozprowadzano pokaźną liczbę druków oazowych, była Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie, organizowana co roku na przełomie lutego i marca od 1976 r. Przybywali na nią przedstawiciele różnych środowisk Ruchu ze wszystkich diecezji, w których działały wspólnoty oazowe. Mogli wówczas także zgromadzić niezbędne pomoce formacyjne.

⁵⁴ Jesienią 1980 r. w ofercie było 45 kaset. Kasety zawierały: prezentację Krucjaty Wyzwolenia Człowieka (homilie, konferencje, świadectwa uczestników) – ruchu abstynenckiego zainaugurowanego przez ks. Blachnickiego w 1979 r.; nagrania ze spotkań oaz z papieżem w Castel Gandolfo w 1979 r. (pogodny wieczór, Godzina jedności); pieśni (według śpiewnika oazowego *Exultate Deo*) i piosenki religijne; dźwięk z wizyty Jana Pawła II w Polsce w 1979 r.; poezje Karola Wojtyły; nagrania z V Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie w 1980 r. (AGRŚŻ, Z. RŚŻ, 53111/1, T.: Wydawnictwo Światło-Życie 1979–1980, k. 11–13).

Wydawnictwo Ruchu Światło-Życie na bieżąco zaopatrywało w podstawową literaturę przede wszystkim ośrodki Ruchu Światło-Życie w Krościenku, Zakopanem, Dursztynie, Lublinie, Podkowie Leśnej, Krakowie, Konarzewie, Brzegach i Otmuchowie⁵⁵. Każdemu ośrodkowi przyporządkowano odpowiednie zadania związane z szeroką działalnością Ruchu Światło-Życie⁵⁶. Każdy miał też prowadzić własne archiwum, gromadząc ukazujące się materiały⁵⁷. Literaturę starano się również przekazywać do wspólnot Ruchu Światło-Życie za granicą (Boliwia, Anglia, Niemcy, Słowacja)⁵⁸.

Książki Blachnicki zadbał, by tytuły informujące o oazach trafiały do wielu osób i instytucji. Rozsyłano więc „Biuletyn Informacyjny”⁵⁹, informacje o historii i programie Ruchu Światło-Życie, informację o oazie rzymskiej i spotkaniach kard. Wojtyły z oazami w kraju, folder o Centrum Ruchu w Krościenku. Adresatami byli: Jan Paweł II, Radio Watykańskie, wybrani hierarchowie Kościoła w Polsce i na świecie, a także Radio Wolna Europa i zaprzyjaźnione osoby poza granicami kraju. Materiały o Ruchu Światło-Życie wysyłało również do wydawnictw katolickich w kraju i za granicą oraz do bibliotek wyższych szkół katolickich w Polsce (w tym do wyższych seminariów duchownych). Przekazywano je także do zgromadzeń zakonnych, Klubów Inteligencji Katolickiej i do Instytutu Prymasowskiego na Jasnej Górze⁶⁰.

Dzięki słowu pisanemu ks. Blachnicki utrzymywał kontakt z całym Ruchem Światło-Życie. Od 1971 r. kierował komunikaty do wszystkich moderatorów i moderatorek Ruchu⁶¹. Wydawane regularnie, sześć razy w ciągu roku w formie maszynopisów powielonych, podawały bieżące informacje o życiu Ruchu i zapowiadały nadchodzące w nim wydarzenia. Zawierały również obszerne sprawozdania z organizacji i przebiegu oaz wakacyjnych (tzw. akcja letnia Oazy Żywego Kościoła). Osobno wydawano dokumentację z każdej Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie⁶² oraz tomiki ze świadectwami uczestników ruchu oazowego⁶³.

⁵⁵ *Ibidem*, 520/1, T. Zasady funkcjonowania Diakonii Świadectwa, k. 31–33.

⁵⁶ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 258–260.

⁵⁷ Kiedy w 2001 r. powstało Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie w Lublinie, materiały archiwalne i wydawnicze z archiwów z ośrodków Ruchu Światło-Życie zaczęły trafiać do Lublina. Dziś znajdują się w zasobie AGRŚŻ (R. Derewenda, *Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie – historia, zasób, jego opracowanie i udostępnianie*, „Archeion” 2018, t. 119, s. 217–224).

⁵⁸ AGRŚŻ, Z. RŚŻ, 520/1, T. Zasady funkcjonowania Diakonii świadectwa, k. 31–33.

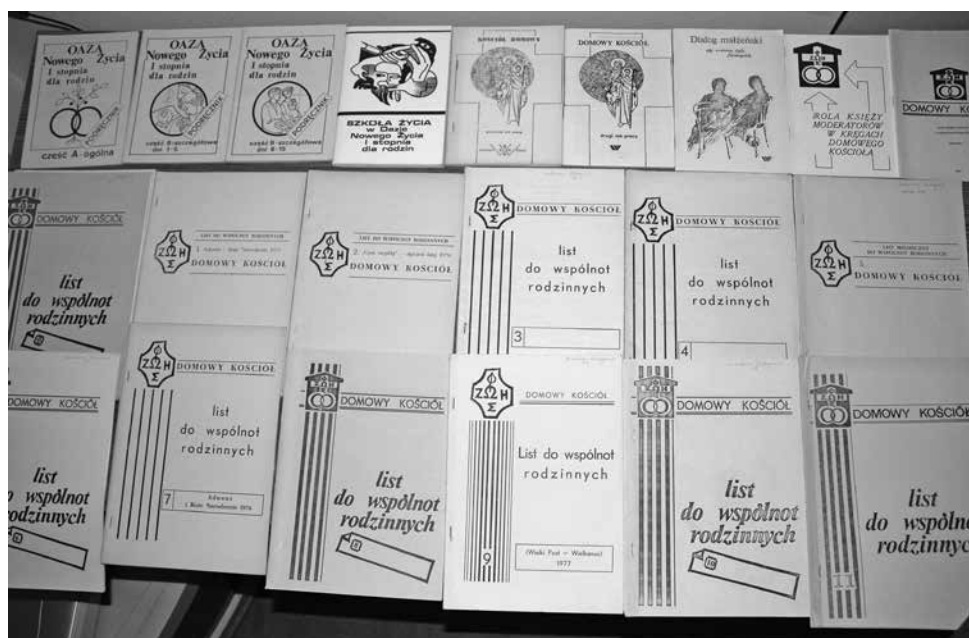
⁵⁹ „Ruch Światło-Życie. Biuletyn Informacyjny” 1980–1981.

⁶⁰ AGRŚŻ, Z. RŚŻ, 520/1, T. Zasady funkcjonowania Diakonii świadectwa, k. 7–16.

⁶¹ Komunikaty dla Moderatorów Wspólnot Służby Liturgicznej 1971–1972, 1972–1973, 1973–1974, 1974–1975; Komunikaty dla Moderatorów Wspólnot Służby Liturgicznej „Światło-Życie” 1976–1977; Komunikaty dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie 1977–1978; 1978–1979, 1979–1980, 1980–1981, 1981–1982.

⁶² Kongregacje organizowane od 1976 r. były spotkaniem typu synodalnego. I *Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Żywego Kościoła. Krościenko nad Dunajcem 28 i 29 luty 1976 r. Dokumentacja*, [Krościenko 1976]; II *Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Krościenko n.D., 4–6 marca 1977 r. Dokumentacja*, [Krościenko 1977]; III *Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych. Niepokalanów, 3–5 marca 1978 r. Dokumentacja*, [Krościenko 1978]; IV *Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Kalwaria Zebrzydowska, 2–5 marca 1979. Dokumentacja*, [Krościenko 1979]; V *Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Jasna Góra, 29 lutego – 3 marca 1980. Dokumentacja*, [Krościenko 1980]; VI *Krajowa Kongregacja. Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Jasna Góra, 27 lutego–2 marca 1981. Dokumentacja*, [Krościenko 1981].

⁶³ Zob. np. *Świadectwo Oazy Żywego Kościoła* [Krościenko] 1977.

4. Pomoce formacyjne oraz czasopismo „Domowy Kościół. List do wspólnot rodzinnych”.
 Źródło: Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie, fot. Robert Derewenda.

Do większości wspólnot ruchu oazowego odpowiednie materiały formacyjne docierały podczas rejonowych dni wspólnoty, natomiast dla rodzin, które początkowo nie brały udziału w tych spotkaniach z całym Ruchem, ks. Blachnicki zaczął wydawać specjalne pismo. W latach 1974–1975 był to „Apostolat Rodzinny. Materiały pomocnicze do spotkań miesięcznych Ruchu Wspólnoty Rodzinnej” (ukazało się osiem numerów), następnie (od listopada 1975 r.) „Domowy Kościół. List do wspólnot rodzinnych”⁶⁴. Ostatnie pismo stało się dla rodzin miejscem prezentacji nowych treści programowych i łącznikiem z centralą Ruchu (do grudnia 1981 r. wydano 26 numerów)⁶⁵.

W 1976 r. oazowicze, którzy wybrali drogę kapłaństwa, otrzymali „List oazowego Ruchu Światło-Życie do alumnów seminariów duchownych”⁶⁶. Ukazał się wówczas tylko jeden numer pisma. Do idei wspierania oazowiczów alumnów wrócił ks. Blachnicki

⁶⁴ Głównym redaktorem „Listu” był ks. Franciszek Blachnicki, którego wspomagała s. Jadwiga Skudro, tłumacząc teksty dotyczące duchowości małżeńskiej, powstałe w Équipes Notre-Dame (J. Skudro, *Wspomnienia związane z latami współpracy z ks. prof. Franciszkiem Blachnickim* [w:] *Odważny wiara. Ks. Franciszek Blachnicki*, Lublin 1992, s. 118).

⁶⁵ Od października 1978 r. (od numeru 15) do 1981 r. (do numeru 25) redakcję „Listu” wspomagała Grażyna Wilczyńska (Wspólnota Niepokalanej Matki Kościoła). Wykonywała adiustację tekstów i korektę każdego numeru przed oddaniem go do druku. Dzięki jej skrupulatności teczki redakcyjne tych numerów zachowały się do dziś w Archiwum Głównym Ruchu Światło-Życie (AGRSŻ, 464010/2– 464010/12).

⁶⁶ *Bibliografia prac ks. Franciszka Blachnickiego...*, s. 51.

w 1980 r. i przekazał im „Dojrzałość ucznia. List do członków Ruchu Światło-Życie w seminariach duchownych i nowicjatch”⁶⁷ (cztery numery tylko w tym roku).

W 1977 r. twórca oazy rozpoczął wydawanie „Siloe. List do grup modlitewnych” (do 1981 r. ukazało się osiemnaście numerów), w następnym – „Koinonii. Biuletyn Odnowy Parafii” (do 1980 r. opublikowano trzy numery). Pismo to miało prezentować program soborowej odnowy parafii, do której pomoce wypracowywano w Ruchu Światło-Życie⁶⁸.

Po wyborze kard. Wojtyły na papieża ks. Blachnicki postanowił informować o jego pontyfikacie i o odpowiedzi, jaką daje Ruch na wezwania w nim zawarte. Zainicjował – jeszcze w 1978 r. – „Głos Papieża Jana Pawła II” (do 1980 r. ukazało się dziewięć numerów). Wydawanie tego pisma włączył w działania Instytutu Ewangelizacji im. Pawła VI, utworzonego w tym samym roku⁶⁹.

Z nowymi kierunkami działań podejmowanych przez Ruch łączył ks. Blachnicki nowe inicjatywy wydawnicze. Krucjata Wyzwolenia Człowieka otrzymała w 1980 r. pismo „Eleuteria” (wyszły trzy numery). W tym samym roku ks. Blachnicki rozpoczął wydawanie pisma „Ad Christum Redemptorem! Biuletyn Wielkiej Ewangelizacji”, związanego z szeroką akcją ewangelizacyjną, będącą odpowiedzią na encyklikę Jana Pawła II *Redemptor hominis* (w 1980 r. ukazały się dwa numery). Kształtowaniu świadomości członków Ruchu Światło-Życie i wymianie wiadomości miał służyć „Biuletyn Informacyjny Ruch Światło-Życie” (do 1981 r. przygotowano pięć numerów, ukazały się cztery)⁷⁰. We wrześniu 1981 r., podczas pobytu we Włoszech, ks. Blachnicki zredagował „List Jedności do Członków, Przyjaciół i Sympatyków Ruchu Światło-Życie”. Miał on informować o ruchu oazowym, tak jak „Biuletyn Informacyjny”⁷¹. Kolejne pismo, „Światło-Życie. List jedności”, zaczęło wychodzić od 1 listopada 1981 r. Periodyk, adresowany do każdego członka Ruchu, miał być przygotowywany przez Centralną Diakonię Jedności na każdy Dzień Wspólnoty i jednoczyć Ruch od wewnątrz⁷². Ostatnim czasopismem, jakie zaczął wydawać ks. Blachnicki przed swoim wyjazdem z kraju, było „Prawda-Krzyż-Wyzwolenie”. Przekazywało ono idee programu społecznego, który jego twórca rozwinął później w Chrześcijańskiej Służbie Wyzwolenia Narodów⁷³ (w latach 1982–1986, kiedy opublikowano szesnaście numerów)⁷⁴. Oprócz ukazujących się pism ks. Blachnicki planował w 1980 r. jeszcze kilka tytułów⁷⁵.

⁶⁷ *Ibidem*, s. 67.

⁶⁸ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 87. „Koinonia. Biuletyn Odnowy Parafii”, IX 1978, nr 1.

⁶⁹ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 166–167.

⁷⁰ Numer 5 nie zdążył się ukazać ze względu na wprowadzenie stanu wojennego (*ibidem*, s. 208).

⁷¹ „Komunikat nr 2/1981–82 dla Diakonii Moderacji Ruchu Światło-Życie 7 listopada 1981 r.”, s. 2.

⁷² We wstępie ks. Blachnicki pisał: „Oprócz Dni Wspólnoty budujących tę jedność na różnych szczeblach i zapewniających regularny »obieg krwi« życia Ruchu, potrzebna jest także łączność bardziej bezpośrednia, osobowa, którą może zapewnić piśmko redagowane jako list” („Światło-Życie. List jedności”, 1 XI 1981, nr 1, s. 3).

⁷³ H. Bolczyk, *Wolny człowiek – wolny naród. Ostatnie dzieło życia ks. Franciszka Blachnickiego. Chrześcijańska Służba Wyzwolenia Narodów*, Kraków 2012, s. 101–118.

⁷⁴ Pismo ewoluowało wraz z rozwojem idei. Było najpierw piśmem Niezależnej Chrześcijańskiej Służby Społecznej (nr 0) [*sic*], potem biuletem informacyjnym Chrześcijańskiej Służby Pomocy Polsce (nr 1–4, które ukazały się we Włoszech), wreszcie piśmem programowym Chrześcijańskiej Służby Wyzwolenia Narodów (nr 5–16, które wyszły w Carlsbergu w RFN).

⁷⁵ „Teraz. Pismo młodzieży oazowej”; „Ja Ty My. Pismo dziewcząt z oazy”; „Nasza obecność. Pismo studentów

PRZEŚLADOWANIA ZE STRONY WŁADZ KOMUNISTYCZNYCH

Do 1976 r. większość materiałów dla oaz była równocześnie pomocami dla służby liturgicznej⁷⁶ i wydawano je z nagłówkiem „Krajowe Duszpasterstwo Służby Liturgicznej”. W tym czasie bowiem formacja oazowa stanowiła tzw. program maksymalny dla służby liturgicznej w Polsce⁷⁷. Z tego względu podlegała bezpośrednio Episkopatowi Polski, a działania KDSL były jednym z przejawów podstawowej pracy duszpasterskiej Kościoła w Polsce. Opatrując druki nagłówkiem „Krajowe Duszpasterstwo Służby Liturgicznej”, ks. Blachnicki mógł łatwiej bronić się przed oskarżeniami o nielegalną działalność wydawniczą związaną z oazami.

Zabieg ten okazał się jednak niewystarczającym zabezpieczeniem. Od samego początku działalność ks. Blachnickiego była śledzona przez SB. Już w latach 1966–1969 prowadzono przeciwko niemu sprawę pod kryptonimem „Instytut”. W jej ramach w 1968 r. dokonano jednoczesnego przeszukania pomieszczeń na Kopiej Górze w Krościenku oraz w mieszkaniu ks. Blachnickiego w Lublinie. Zarekwirowane materiały oraz inwigilacja korespondencji pozwoliły SB zorientować się w zakresie działalności wydawniczej księdza. Materiał dowodowy był jednak na tyle słaby, że ostatecznie zrezygnowano z wszczęcia procesu sądowego. Fundamentalne znaczenie dla sprawy miało orzeczenie GUKPPIW, że powielanie materiałów przez przepisywanie ich na maszynie nie wymaga szczególnej zgody. Potrzebowały jej jedynie okładki wykonywane metodą fotograficzną⁷⁸.

W 1973 r. milicja kolejny raz przeszukała Centrum ruchu oazowego w Krościenku. Tym razem jako druki antypaństwowe zatrzymano plik deklaracji abstynenckich młodzieży oazowej, karteczkę z adresami trzech oazowiczów oraz druk ewangelicznej rewizji życia, w którym jedno z pytań dotyczyło możliwości przynależenia studentów katolików do Związku Młodzieży Socjalistycznej⁷⁹.

Częstszą od rewizji akcją milicji było zatrzymywanie i przeszukiwanie samochodów obsługujących Centralę Ruchu Światło-Życie⁸⁰. W 1975 r. z nyski należącej do Ruchu funkcjonariusze milicji zarekwirowali wiele materiałów oazowych (półtora tysiąca egzemplarzy pomocy liturgicznych)⁸¹.

Ruchu Światło-Życie”; „Krzyż i Wyzwolenie. Pismo dla świata pracy”; „Christos-Diakonos. List do kapłanów”, „Ewangelia i Wspólnota. Pismo naukowe Instytutu Ewangelizacji Światło-Życie” (AGRSZ, Z. RSZ, 53111/1, T. Wydawnictwo Światło-Życie 1979–1980, k. 3).

⁷⁶ Od początku (tj. od 1973 r.) wyjątek stanowiła formacja małżonków ze wspólnot rodzinnych ruchu oazowego.

⁷⁷ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 69–70.

⁷⁸ *Idem*, *Kryptonim „Instytut”...*, s. 262–268.

⁷⁹ *Idem*, *Dzieło wiary...*, s. 295–296.

⁸⁰ 11 V 1977 r. został zatrzymany samochód ks. Blachnickiego, którym podróżowali jego kierowca i współpracownica Danuta Wołowicz. Oprócz przesłuchania zatrzymanych, których pytano o działalność ks. Blachnickiego, przeszukano również samochód (List Sekretarza Episkopatu bp. B. Dąbrowskiego do kierownika Urzędu do Spraw Wyzwań K. Kąkole o metodach zwalczania działalności duszpasterskiej z dn. 8 czerwca 1978 r. [w:] P. Raina, *Kościół katolicki a państwo w świetle dokumentów 1945–1989*, t. 3: *Lata 1975–1989*, Poznań–Pelplin 1996, s. 92–93).

⁸¹ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 305.

Podczas wakacji 1978 r. milicja ustaliła, że w zakupionym przez ks. Blachnickiego domu Ruchu Światło-Życie w Dursztynie może znajdować się maszyna drukarska. Zauważono, że są do niego wwożone i z niego „wywożone różnego typu materiały oazowe w znacznych ilościach”. Innym wykrytym miejscem gromadzenia literatury oazowej był dom w Grywałdzie, w którym podczas wakacji mieszkali oazowicze. Do przeszukania tych miejsc przystąpiono pod pretekstem włamania do sklepu „Pewex” w Krościenku⁸². W wyniku rewizji dokonanej w Grywałdzie zabrano pokazną ilość materiałów oazowych⁸³. W sumie zarekwirowano ok. pięciu ton wydawnictw oazowych⁸⁴. Zabrano również maszynę introligatorską do cięcia papieru i papier drukarski⁸⁵. Dom w Dursztynie nie był magazynem wydawanej literatury, jak ten w Grywałdzie, lecz jednym z ośrodków Ruchu Światło-Życie. Sprowadzano tam materiały w liczbie kilku lub kilkudziesięciu sztuk według zapotrzebowania na nie w czasie oaz wakacyjnych. Podczas przeszukania domu zarekwirowano pięćdziesiąt różnych tytułów podręczników, broszur, notatników czy innych pomocy formacyjnych dla oaz⁸⁶. Sporządzony wówczas protokół jest dziś interesującym źródłem potwierdzającym szerokość działań wydawniczych ks. Blachnickiego w końcu lat siedemdziesiątych. Łącznie z obu miejsc zarekwirowano ponad dwie i pół tony literatury⁸⁷.

Zabrane materiały pozwoliły SB zorientować się w zakresie działań wydawniczych twórcy Ruchu. Na podstawie zarekwirowanych druków SB próbowała ustalić, w jaki sposób ks. Blachnicki wydaje tak duże nakłady. W wyniku specjalistycznych badań

⁸² AIPN Kr, Z. WUSW Nowy Sącz, 037/262, t. 1, Postanowienie o wszczęciu dochodzenia z dn. 16 września 1978 r., k. 6.

⁸³ Zatrzymano następujące tytuły: *Podręcznik ONŻ II stopnia – część B* (dziewięć paczek), *Podręcznik ONŻ II stopnia. Część B – luźne kartki* (21 paczek), *śpiewnik Metanoia* (siedem paczek), *Podręcznik nabożeństw oazy rekolekcyjnej* (cztery paczki), *Modlitwa codzienna służby liturgicznej*, wyd. 2, 1977 (trzy paczki), *Podręcznik ONŻ I stopnia. Prawo Nowego życia. Notatnik uczestnika ONŻ*, wyd. 1. 1977 (osiem paczek), luźne kartki z nadrukiem *Podręcznik ONŻ I stopnia* (siedemdziesiąt paczek), luźne kartki z nadrukiem do podręcznika *Exsultate Deo* (trzy paczki); *śpiewniki Exsultate Deo* (dwanaście paczek), *śpiewniki Duch mocą swą wieje* (piętnaście paczek), *Podręcznik dla animatorów i moderatorów. Część A ogólna* (dwanaście paczek), broszury *Martin Luther King* (pięć paczek), *Adhortacja apostołska Papieża Pawła VI o ewangelizacji* (dwie paczki), czasopismo „Domowy Kościół. List do wspólnot rodzinnych” (dwie paczki), okładki do podręczników ONŻ I stopnia. Część C. *Prawo Nowego Życia*, wyd. 1977 (sześć paczek) (AIPN Kr, Z. WUSW Nowy Sącz, 037/262, t. 1, Wykaz dowodów rzeczowych nr I/78 z dn. 5 IX 1978 r., k. 13).

⁸⁴ R. Derewenda, *Dzieło wiary...*, s. 320.

⁸⁵ AIPN Kr, Z. WUSW Nowy Sącz, 037/262, t. 1, Protokół z przeszukania zabudowania gospodarczego i mieszkania Grywałd 12 z dn. 5 IX 1978 r., k. 8.

⁸⁶ Wśród zarekwirowanych materiałów znalazły się następujące tytuły wydawane przez ks. Blachnickiego: *Katechizm Służby Liturgicznej*, *Adhortacja Apostołska papieża Pawła VI*, *Szkoła liturgiczna w oazie rekolekcyjnej*. *Teczka część A i B*, *Modlitwa codzienna służby liturgicznej*, *Duch mocą swą wieje*, *Wskazania metodyczne*, *Rozmowa ewangeliczna*, „Siloe. List do oaz modlitwy i grup modlitewnych”, *Lekcjonarz oazy rekolekcyjnej*, *Podręcznik ONŻ II stopnia. Część B*, *Mszał oazy rekolekcyjnej*, „Śpiewniki” [brak tytułu], *Wprowadzenie w Biblię*, *śpiewnik Exsultate Deo*, *Spotkania ewangeliczne*, *Oaza Dzieci Bożych*, *Podręcznik ONŻ I stopnia. Część C*, *Martin Luther King*, *Podręcznik dla animatorów i moderatorów. Część A*, *Świadectwa oazy Żywego Kościoła 1977 r.*, *Szkoła liturgiczna w oazie rekolekcyjnej*, „Biblioteczka animatora. Zeszyt 1”; *Oaza Nowego Życia I stopnia. Część B*, *Teczka ONŻ Światło-Życie 1977*, *Teczka: II Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych*, *Marana Tha*, *Nieszpory i jutrznia*, *Modlitwa liturgiczna*, *Modlitwa codzienna*, *Listy do oazy*, *Msze oazy* (właśc. *Mszał oazy rekolekcyjnej*), *Podręcznik ONŻ*, *Czy doświadczyłeś życia w pełni*. Ponadto odnotowano jeszcze 29 teczek z różnymi materiałami oazowymi. Nie podano jednak tytułów teczek (AIPN Kr, Z. WUSW Nowy Sącz, 037/262, t. 1, Wykaz dowodów rzeczowych nr II/78 z dn. 7 IX 1978 r., k. 20–23).

⁸⁷ *Ibidem*, t. 2, Informacja z dn. 10 I 1980 r., k. 157.

kryminalistycznych stwierdziła, że w tę działalność musiało być zaangażowanych wiele osób⁸⁸. W związku ze sprawą przesłuchano kilkanaście osób mających jakikolwiek związek z zatrzymaną literaturą lub z domami poddanymi rewizji. Wobec ks. Blachnickiego SB rozważała dwa warianty przesłuchania: pierwszy – w charakterze podejrzanego, drugi – w charakterze świadka. Zasadniczym plusem pierwszego była możliwość orzeczenia przez sąd przepadku zarekwirowanych rzeczy, minusem zaś prawo oskarżonego do obrony (prawo osobistego przejrzenia akt, prawo do odmowy składania wyjaśnień itd.)⁸⁹. Przeważała jednak korzyść wynikająca z zatrzymania ogromnej ilości literatury oazowej. Założyciel ruchu oazowego został wezwany na przesłuchanie w charakterze podejrzanego. Przedstawiono mu zarzut o rozpowszechnianiu bez wymaganego zezwolenia nielegalnej literatury o treści religijnej⁹⁰.

Ostatecznie zebrane dowody nie wystarczyły, by postawić ks. Blachnickiemu zarzut produkcji i rozpowszechniania materiałów bez zezwolenia. Podejrzany odmówił złożenia wyjaśnień w sprawie. Sąd sprawę umorzył, ale orzekł przepadek zarekwirowanej literatury i gilotyny introligatorskiej⁹¹. Pieniądze z materiałów przekazanych na makulaturę przeznaczono „na cele kulturalno-oświatowe Kół Rodziny Milicyjnej”⁹².

WYJAZD KS. BLACHNICKIEGO Z POLSKI W GRUDNIU 1981 R.

Działalność wydawnicza ks. Franciszka Blachnickiego w kraju została zakończona dość nagle w grudniu 1981 r. Dziesiątego dnia tego miesiąca wyjechał z Polski w celu tworzenia komitetu koordynacyjnego ruchów odnowy w Kościele⁹³. Po wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego początkowo miał zamiar powrócić. Uznał jednak, że pozostając za granicą, może wspierać działalność Ruchu Światło-Życie w kraju⁹⁴. Ostatecznie osiadł w Carlsbergu, gdzie utworzył Międzynarodowe Centrum Ewangelizacji Światło-Życie. Tam też rozwinął nową działalność wydawniczą w założonym przez siebie w 1984 r. wydawnictwie Maximilianum⁹⁵. Drukowane materiały, nie bez przeszkód, były wysyłane do kraju. Tymczasem w Polsce stan wojenny i tzw. powojenny uniemożliwiły kontynuowanie wydawania wielu spośród czasopism zainicjowanych przez ks. Blachnickiego. Mimo trudności udało się jednak utrzymać zdolności wydawnicze Ruchu Światło-Życie. Do końca lat osiemdziesiątych, mimo ciągłych braków (ludzi, papieru czy sprzętu do powielania), wydawano coraz więcej tytułów podręczników

⁸⁸ *Ibidem*, t. 1, Informacja z dn. 27 XI 1978 r., k. 164; *ibidem*, t. 1, k. 164.

⁸⁹ *Ibidem*, t. 1, Analiza sytuacji prawnej ks. Franciszka Blachnickiego jako świadka i jako podejrzanego z dn. 21 XII 1978 r., k. 188–189.

⁹⁰ *Ibidem*, t. 1, Notatka ppor. W. Bagińskiego z dn. 17 I 1979 r., k. 173.

⁹¹ *Ibidem*, t. 2, Postanowienie z dn. 28 kwietnia o umorzeniu dochodzenia, k. 141–144.

⁹² *Ibidem*, t. 2, Pismo z dn. 10 I 1980 r., k. 157.

⁹³ D. Seweryn, Z. Podlowska, G.M. Skop, *Trzy opowiadania, jedna historia*, Kraków 2018, s. 296.

⁹⁴ A. Wodarczyk, *Prorok Żywego Kościoła. Ks. Franciszek Blachnicki (1921–1987) – życie i działalność*, Katowice 2008, s. 506–509.

⁹⁵ *Ibidem*, s. 518–519.

i pomocy oazowych, a nawet książek. Zainicjowane przez ks. Franciszka Blachnickiego Wydawnictwo Światło-Życie działa do dziś i jest obecnie jednym z działów Instytutu im. ks. Franciszka Blachnickiego⁹⁶.

PODSUMOWANIE

Trudno dziś oszacować, ile dokładnie tytułów teczek, podręczników i innych pomocy wydał w latach 1965–1981 ks. Franciszek Blachnicki. Jeśli uwzględnić kolejne zmieniane i poprawiane wydania, to może ich być nawet paręset⁹⁷. Do tego należy doliczyć kilka tytułów czasopism, których wydawanie zainicjował przed swoim wyjazdem z kraju w grudniu 1981 r. Ksiądz Blachnicki niezależnie od władz państwowych przygotował i koordynował cały proces wydawniczy, od redakcji merytorycznej przez skład, druk aż po własny, niezależny od władz, system kolportażu. Przygotowywane tytuły były wydawane i rozpowszechniane w wielotysięcznych nakładach.

Działalność wydawnicza ks. Blachnickiego służyła głównie rozwojowi Ruchu Światło-Życie i związanych z nim dzieł (takich jak: Krajowe Duszpasterstwo Służby Liturgicznej, ruch trzeźwościowy Krucjata Wyzwolenia Człowieka czy akcja Wielkiej Ewangelizacji „Ad Christum Redemptorem”). Rozwijający się dynamicznie ruch oazowy, który w 1981 r. na rekolekcjach wakacyjnych zgromadził ok. 45 tys. osób, potrzebował ciągle nowej literatury, która mogła być powielana i rozpowszechniana tylko w tzw. drugim obiegu. Z tego względu niewiele spośród tytułów wydanych przez ks. Blachnickiego znajduje się dziś w zasobach polskich bibliotek. Większość materiałów była przechowywana w zbiorach prywatnych i po śmierci ich posiadaczy często trafiała na makulaturę. Niemal cała literatura jest dostępna w zasobie archiwalnym i bibliotecznym Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie w Lublinie.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA

Źródła archiwalne

Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, Oddział w Krakowie

Źródła drukowane

I Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Żywego Kościoła. Krościenko nad Dunajcem 28 i 29 luty 1976 r. Dokumentacja, [Krościenko 1976].

⁹⁶ O wydawnictwie: wydawnictwo-oaza.pl, dostęp 20 XI 2020 r.

⁹⁷ W bibliografii prac ks. Franciszka Blachnickiego do 1981 r. zebrano ponad 800 tytułów różnych tekstów, opracowań, redagowanych czasopism i serii wydawniczych (*Bibliografia prac ks. Franciszka Blachnickiego...*).

- II Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Krościenko n.D, 4–6 marca 1977 r. Dokumentacja*, [Krościenko 1977].
- III Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych. Niepokalanów, 3–5 marca 1978 r. Dokumentacja*, [Krościenko 1978].
- IV Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Kalwaria Zebrzydowska, 2–5 marca 1979. Dokumentacja*, [Krościenko 1979].
- V Krajowa Kongregacja Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Jasna Góra, 29 lutego – 3 marca 1980. Dokumentacja*, [Krościenko 1980].
- VI Krajowa Kongregacja. Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Jasna Góra, 27 lutego – 2 marca 1981. Dokumentacja*, [Krościenko 1981].
- Ad Christum Redemptorem. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1980.
- Blachnicki F, *Ewangelia wyzwolenia*, Krościenko 2001.
- [Blachnicki F.], *Oaza Rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie*, [b.m.w.] 1981.
- [Blachnicki F.], *Podręcznik Oazy Nowego Życia I stopnia dla Rodzin. Część A – ogólna, Część B – szczegółowa* [Krościenko 1980].
- [Blachnicki F.], *Podręcznik Oazy Nowego Życia II stopnia*, [Krościenko] 1978.
- Blachnicki F, *Prawda – Krzyż – Wyzwolenie. Ku polskiej teologii wyzwolenia*, Carlsberg 1985.
- [Blachnicki F.], *Teczka dla oaz wszelkiego typu*, [Krościenko] 1971
- Blachnicki F, *Teczka ogólna dla oaz wszelkiego typu*, wyd. 2, [Krościenko] 1972.
- Charyzmat i wierność. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1979.
- Głosić Ewangelię. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1978.
- I tak to się zaczęło. Wspomnienia moderatora ks. Stefana Patryasa, „Domowy Kościół”* 1989, nr 48.
- Jedność i diakonia. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1981.
- Jedność w Duchu Świętym. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1976.
- Komunikat nr 2/1979–80 dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie z dn. 10 listopada 1979 r.
- Komunikaty dla Diakonii Moderacji Ruchu Światło-Życie 1981–1982.
- Komunikaty dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie 1977–1978.
- Komunikaty dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie 1978–1979.
- Komunikaty dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie 1979–1980.
- Komunikaty dla Moderatorów Ruchu Światło-Życie 1980–1981.
- Komunikaty dla Moderatorów Wspólnot Służby Liturgicznej „Światło-Życie” 1976–1977.
- Komunikaty dla Moderatorów Wspólnot Służby Liturgicznej 1971–1972.
- Komunikaty dla moderatorów Wspólnot Służby Liturgicznej 1972–1973.
- Komunikaty dla Moderatorów Wspólnot Służby Liturgicznej 1973–1974.
- Komunikaty dla Moderatorów Wspólnot Służby Liturgicznej 1974–1975.
- Kurs animatorów oazy studenckiej. [Teczka dla prowadzącego]*. [Krościenko 1972].
- Oaza Rekolekcyjna Animatorów Ewangelizacji. Teczka dla moderatora*, [Krościenko] 1977.
- Oaza Rekolekcyjna Animatorów Ruchu Światło-Życie. Teczka dla prowadzących*, [Krościenko] 1977.
- Oaza rekolekcyjna dla animatorów. Teczka dla prowadzących*, wyd. 3, [Krościenko] 1976.
- Oaza Rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie*, [Krościenko] 1981.
- Odnowa w Duchu Świętym. Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1975.
- Plany pracy Departamentu IV MSW na lata 1972–1979, wstęp P. Tomasiak, wybór i opracowanie M. Biełaszk, A.K. Piekarska, P. Tomasiak, C. Wilanowski, Warszawa 2007.*

- Raina P., *Kościół katolicki a państwo w świetle dokumentów 1945–1989*, t. 3: *Lata 1975–1989*, Poznań–Pelplin 1996.
- Seweryn D., *Nasze korzenie*, Kraków 2019.
- Seweryn D., Podlewska Z., Skop G.M., *Trzy opowiadania, jedna historia*, Kraków 2018.
- Skudro J., *Wspomnienia związane z latami współpracy z ks. prof. Franciszkiem Blachnickim [w:] Odważny wiara*. Ks. Franciszek Blachnicki, Lublin 1992.
- Świadectwo Oazy Żywego Kościoła, [Krościenko] 1977.
- Światło-Życie. *Teczka Oazy Żywego Kościoła*, [Krościenko] 1977.
- Teczka Kursu Oazy Dla Animatorów*, [Krościenko] 1979.
- Teczka oazy rekolekcyjnej dla rodzin*, red. F. Blachnicki, wyd. 1, [Krościenko] 1974.
- Teczka pierwszego roku pracy porekolekcyjnej*, red. F. Blachnicki, wyd. 3, [Krościenko] 1975.
- Teczka pierwszego roku pracy porekolekcyjnej*, wyd. 2, [Krościenko] 1974.
- Teczka podstawowa do pracy w ciągu roku*, red. F. Blachnicki, wyd. 1, Lublin 1974.
- Wspólnoty rodzinne w ramach Ruchu Żywego Kościoła. Teczka pierwszego roku pracy porekolekcyjnej*, wyd. 2, [Krościenko] 1974.
- Wspólnoty Służby Liturgicznej. Teczka pomocy dla moderatorów oraz innych opiekunów grup młodzieżowych*, [Lublin 1972].

OPRACOWANIA

- Bibliografia prac ks. Franciszka Blachnickiego*, oprac. G. Wilczyńska, Krościenko 2002.
- Bolczyk H., *Wolny człowiek – wolny naród. Ostatnie dzieło życia ks. Franciszka Blachnickiego. Chrześcijańska Służba Wyzwolenia Narodów*, Kraków 2012.
- Derewenda R., *Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie – historia, zasób, jego opracowanie i udostępnianie*, „Archeion” 2018, t. 119.
- Derewenda R., *Bezpieka wobec ruchu oazowego (1977–1981)*, „Biuletyn IPN” 2007, nr 4 (75).
- Derewenda R., *Dzieło wiary. Historia Ruchu Światło-Życie w latach 1950–1985*, Kraków 2010.
- Derewenda R., *Kryptonim „Instytut”*, „Teki Komisji Historycznej. Oddział PAN w Lublinie” 2010, t. 7.
- Drugi obieg w PRL na tle samizdatu w państwach bloku sowieckiego po 1956 roku*, red. P. Gasztold-Seń, N. Jarska, J. Ołaszek, Warszawa 2016.
- Przybyła T., *Formacja ministrantów w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego*, Kraków 2017.
- Wbrew partii i cenzurze. Media podziemne w PRL. Studia i artykuły*, red. P. Kardela, P.P. Warot, T. Wolsza, Warszawa 2012.
- Wodarczyk A., *Prorok Żywego Kościoła. Ks. Franciszek Blachnicki (1921–1987) – życie i działalność*, Katowice 2008.

Działalność wydawnicza ks. Franciszka Blachnickiego w latach 1965–1981

W artykule autor postawił sobie za cel przedstawienie działalności wydawniczej ks. Franciszka Blachnickiego prowadzonej w latach 1965–1981. Początkowo materiały wydawane przez ks. Blachnickiego były poświęcone odnowie liturgicznej i związane

z Krajowym Duszpasterstwem Służby Liturgicznej. Kiedy jednak od końca lat sześćdziesiątych ks. Blachnicki rozwinął działalność oazowego Ruchu Światło-Życie, literatura, którą wydawał, służyła głównie formacji dzieci, młodzieży i dorosłych członków Ruchu. Publikowano również wiele pomocy liturgicznych: śpiewniki, modlitewniki, lekcjonarze. W omawianym okresie ks. Blachnicki przygotował i wydał kilkaset tytułów. Zainicjował również kilka tytułów czasopism. Działalność wydawniczą rozwinął bez zgody władz. Stworzył sieć ukrytych powielarni i własny niezależny system kolportażu. Niejako uwieńczeniem było utworzenie w 1978 r. Wydawnictwa Światło-Życie, które miało spełniać wszystkie zadania stawiane przed oficyną.

Od samego początku działalność wydawnicza ks. Blachnickiego była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa. Mimo działań operacyjnych ze strony SB i dotkliwych rewizji działalność wydawnicza nie została powstrzymana.

SŁOWA KLUCZOWE

ks. Franciszek Blachnicki, wydawnictwo, oazy, Ruch Światło-Życie, bezpieczeństwo wobec ruchu oazowego

Rev. Franciszek Blachnicki's Publishing Activity in 1965–1981

The author's aim in this article is the presentation of the publishing activity of Rev. Franciszek Blachnicki during 1965–1981. The materials initially published by Rev. Blachnicki were devoted to liturgical renewal and were related to the National Ministry of Altar Servers. When Rev. Blachnicki expanded the activity of the Oasis Life-Light Movement in the late 1960s, however, the literature he published was mostly intended for the formation of children, youths, and the movement's adult members. He also published numerous liturgical aides, such as hymnals, prayerbooks, and lectionaries. In the period under discussion, Rev. Blachnicki also prepared and published several hundred books and initiated the publication of several magazines. Rev. Blachnicki's publishing activity expanded without the consent of authorities. He created a network of hidden mimeographs and his own independent system of distribution. This culminated in the creation of the Life-Light Publishing House, which was supposed to perform all the tasks expected of a publisher, in 1978. From the very beginning of his publishing activity, Rev. Blachnicki was under the surveillance of the Security Services. Despite the Security Services' operational activities and far-reaching revisions, his publishing activity did not cease.

KEYWORDS

Rev. Franciszek Blachnicki, publishing, Oasis Movement, Life-Light Movement, the Security Service and the Oasis Movement

ROBERT DEREWENDA – dr; asystent w Katedrze Źródłoznawstwa, Archiwistyki i Dydaktyki Historii w Instytucie Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Dyrektor Instytutu im. Ks. Franciszka Blachnickiego. Jest autorem opracowania o historii ruchu oazowego (R. Derewenda, *Dzieło wiary. Historia Ruchu Światło-Życie 1950–1985*, Kraków 2010). Zajmuje się badaniem historii najnowszej Kościoła w Polsce.

ROBERT DEREWENDA – Dr., is an assistant at the Department of Source Studies, Archival Studies, and the Didactics of History of the John Paul II Catholic University of Lublin. He is the director of the Rev. Franciszek Blachnicki Institute. He is the author of an academic history of the Life-Light Movement: *Dzieło wiary. Historia Ruchu Światło-Życie 1950–1985* ("A Work of Faith: The History of the Life-Light Movement, 1950–1985", Cracow, 2010). He researches the contemporary history of the Church in Poland.